

Orsovai Hírlap

TARSADALMI HETILAP.

AZ ORSOVAI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség: Korona-út 291.
 Kiadóhivatal: Handl József könyvnyomdája.
 Megjelenik minden csütörtökön.

Szerkesztő és laptulajdonos:
MIHALIK SÁNDOR.

Előfizetési árak:
 Egész évre: 8 korona | Negyed évre 2 korona.
 Fél évre: 4 " | Egyes szám 20 fillér.
 Hirdetéseket fölvesz a kiadóhivatal.
 Nyiltér soronként 30 fillér.

Golgota napján.

Borongós fellegek mindenütt, a merre csak széttekintünk. Mintha a természet is érezné, hogy nem illik nyári pompában tündökölnie akkor, mikor egy nemzet sötét gyászt ölt, mikor a milliók szemében keserű könny ül s összeszorul a szív és . . . az ököl.

Ötvenhat év múlt el azóta, a mikor az ólom és kötél kioltá a 13 aradi vértanu életét!

Miért! Mert engedelmeskedtek isteni és emberi törvényeknek: szerették és védték a hazát, mert megselekedték azt, amit megselekedniök kötelességük volt, amit megtenni mindannyiunk szent kötelessége akkor és most, ha nem akarjuk magunkra sütni a leggyalázatosabb bélyeget: hazátlan bitang!

Ötvenhat év előtt nagy temetési nap volt október 6 dika, „hol a temetkezés fölött egy ország vérben állt.“

Legalább azt vélték, hogy temetési nap, azt gondolták, eltemetik mélyen, mélyen az ősi szabadságot, a szabadság vágyát, gondolatát, hazánk függetlenségét, s odaállították csufondáros fejének a kilenc bitót!

Csalódtak! Nem temettek, de ültettek! Nem gyaláztak, de dicsőítettek!!

Az eltemezett szabadság a földbe jutva gyökeret vert, kihajtott, eget kért, nőtt, terebélyessé lett, betöltötte

TARCA.

Főherceg nádor, mint fel-ségsértő.

A kárhogy tagadják a bécsi katonai körök, száz esztendővel ezelőtt még volt magyar hadsereg. Volt hivatalosan Magyarország is. Volt úgy, hogy az európai diplomácia tudott róla, tárgyalt vele, számolt vele. A magyar hadseregnek pedig, jelentékeny, mondhatni döntő befolyása volt Ausztria sorsára abban az óriási küzdelemben, melyet a „nagy embermészáros“ I. Napoleon folytatott Európa ellen száz év előtt.

Bonaparte Napoleon 1796-ban, mint 26 éves fiatal ember állott egy 30.000 főből álló, rongyos, éhes sereg élére. A francia kormánytól hadi költségei fedezésére összesen kétezer darab aranyat kapott. Ezzel a 30.000 rongyos emberével nekítámadt az osztrákok 60.000, derék jól táplált, jól élelmezett katonájának, s 15 nap alatt hat győzelmet vívott; 21 zászlót, 55 ágyut vett el tőlük, ezenkívül Piemont nagy részét meghódította; 10.000 embert leölt az ellenségéből; 15.000-et elfogott, s a dicsőséges osztrák hadsereg ész nélkül futott mindenütt.

Amint Napoleon Ausztria egyik seregét tönkretette, ez rögtön újabbat dobott a haretérre, úgy hogy Ausztria egy

a sikot és völgyet, a kunyhót és palotát, belopódzott a szivekbe, elmébe kiírthatatlanul, örökre.

A kilenc bitó pedig a megdicsőülés szimboluma lett; a hóhérok nem a gyalázat bélyegét sütötték a 13 hősré, és mindazokra, akiket ez időtájt a gögös hatalom halálra ítelt, hanem a dicsőség glóriáját, mely mindinkább jobban, fényesebben övezi a vértanúk fejét.

Elrettentő példát akartak e napon adni! Számításaikban csalódtak. Mi utódok kegyelettel nézünk föl reájuk és példát veszünk róluk. Példát, mely bennünket lelkesít, hevít; mely arra tanít, hogy hazaszeretetben, hazánk ősi alkotmányának, szabadságának, függetlenségének kivívásában, védelmében ne legyünk kisebbek egy mákszemnyivel sem, mint ők voltak. És az oly haláltól sem félünk, mint a minő az övék volt, mert a hazáért meghalni annyi, mint az örökéletre születni, mint a hogy ők is örökéletre születtek e napon, mert élni fognak míg csak egy magyar lesz is e földön.

Ötvenhat év múlt el azóta!

Borongós fellegek mindenütt, amerre csak széttekintünk. Seholy egy remény sugár! Felhangzik ismét a nóta:

*Megvirrad még valaha,
 Nem lesz mindig éjszaka*

A magyarnak!

Megvirrad, fel fog ragyogni szabad-

esztendő alatt 300.000 embert küldött harcba Napoleon ellen. Nem használt semmit, dacára annak, hogy az osztrákok folyton kétszeresen nagyobb számmal küzdöttek a franciák ellen.

Ebben a franciák elleni hadjáratban János főherceg, az osztrák hadsereg fővezére, majdnem egész lovasságát elvesztette, amíg a győztes franciák elől Olaszországból Magyarorszáig eljutott.

Igen természetes tehát, hogy János főherceg Bianchi tábornoknak a pozsonyi hídfő védelmére nem volt képes a szükséges lovasságot rendelkezésére bocsátani.

Bianchi tábornok, szorultságában, József főherceg nádorhoz fordult, a magyar felkelő sereg vezéréhez, s kérte a nadort, adna neki segítségül kölesön egy lovas ezredet.

József nádor, Bianchi tábornok kérésére, legkitünőbb lovas ezredesét, báró Pászthort, a Mária Terézia rend vitézét küldte Pozsonyba, a somogyi ezreddel.

Küldte pedig azzal a szigorú utasítással, hogy mihelyest Pászthoryra és ezredére Pozsonyban szükség nem lesz, Pászthory térjen ezredével együtt rögtön vissza Komáromba a magyar sereghez.

Amint a franciák Pozsonyból Wágramhoz vonultak, Pászthory ezredes jelentette Bianchi tábornoknak, hogy miután neki most már Pozsonyban teendője nincsen, fővezére, József nádor

ságunk napja, teljesülni fog minden vágyunk . . . csak egyetértünk, csak egyet akarjunk.

Magyarok Istene tekints e hazára!

Orsova szegénysége.

V.

Közgazdasági alispán.

Nem habozok kimondani, hogy ebben az alispáni székben görbe szemmel nézném a jogászt. A jogászt, aki mindenhez ért, semmit se tud. — Persze, hogy ez a kifejezésem szemenszedett hyperbóla. Legfeljebb az olyan juristákra illik, akik csakugyan csak épp olyanok. Igen ám, de felszine embert mindenféle brancsba lehet találni! Minek hát épp csak a jogászt ütni?

De, hisz, szívesen javítok én a kitéleimen. Nem azt vétkellem én a jogászban, hogy felületes, csak azt, hogy minden lében kanál. Ez a sokoldalúság pedig végre is csak odavezet. ahova fentebb céloztam.

S ez annál veszedelmesebb, mert amibe egyszer ők belekanalaztak, ott a többi kanálnak: kuss. Ott már ők dirigálnak. Jogászok eszejárása szerint ugyanis minden dolog ügyviteléhez törvénytudomány kell. Anélkül hova-tovább talán már még eszmét se lehet lesz varrni. Már pedig ez a nagy törvénytudomány rendesen hajszállhasogatásra, meddő betű-

rendelete folytán, visszatér Komáromba a magyar hadsereghez.

Bianchi, rövid, vastag nyaku, vérmes ember lévén, hirtelen a következőket mondta Pászthorynak:

— Az úr itt marad! Az én dolgom megítélni, szükséges-e itt, vagy sem!

— Én elmegyek, — viszonzá Pászthory ezredes pokoli nyugalommal, — mert nem tartozom az ur által kommandírozott osztrák sereghez.

— Az ur elmenend — kiáltá dühösen Bianchi, — de áristomba.

Pászthory azonban áristomba menetel helyett, rögtön jelentést tett fővezérének József nádornak, s a nádor, az osztrák fővezértől, János főhercegtől visszakövetelvén Pászthort, — Pászthory ezredével együtt hamarosan otthagya Bianchit és osztrák seregét.

Pászthory esután párbajra hívta ki Bianchit, de utóbbi jónak látta elégtételt nem adni a megsértett huszárezredesnek, mire Pászthory beadta lemondását.

József nádor azonban nem fogadta el Pászthory lemondását, amin azután József nádor és János főherceg, a magyar és osztrák seregek fővezérei veszték össze.

Ilyen és ezekhez hasonló esetek miatt irtóznak az osztrák katona urak, az önálló magyar hadsereg eszméjétől.

De az alábbiakból kitűnik az is,

rágásra vezet. „A betű pedig megöl; a lélek az, amely megelevenít,“ — mondja már a Szent Irás is.

Ebben a dologban kivált igazán csak egy lelkes szakember, egy, a gazdasági iskolát gyökerestől végzett egyén apostolkodhatna testtel-lélekkel. De szóról szóra értve a testtel és lélekkel való *nehégyűrközést* a titáni munkához.

Aláhuzom ezt a *nehégyűrközés*-szót, mert ezen fordul meg az egész okoskodásom. Minden efféle komisz, lebecsült dologba a nagy ur bizony csak úgy foghegyről fog bele. A jogász pedig mind *nagy úr*. Jelszavuk: tiszta gallér és esigavér. Már pedig a földtúrásához minden kell, csak épp ez a kettő nem. Aki annak a mindenható tekintélynek, ennek a bályonyozott aranyborjunak ezt a két simbolusát olyan féltve őrzi, az nem áll ki a napra soha, nem megy porba, nem lép a sárba, nem pítiszkal bele mindenféle csávéba, c-frébe, mert attól peccétes lesz ám a mancséta.

Hogy a jogász jobbadán mind okos fej: ki tagadná!

Megtanul az minden dolgot, ha egyszer ráadja a fejét. Ott a fiskálisok óriása, Lötvs. A pseudo Solymosi Eszter-féle hulla-boncolásnál a kóros szövetek elváltozásáról jobban volt tájékozva, mint maga a kórbonetan nagy hírű egyetemi professzora: Scheuthauer. De azért ennek a boncolási tudományának soha senki sem veszi igazi hasznát, mert az egész mesierséget kiesinyli. Szerinte csak egyetlen tiszta, nem s, felemelő munka van a világon: a paragrafusok között való bujósdi játék. Minden másnemű dolog nem a fogára való Passzióból, virtusból legfeljebb ha megmutatja néha-napján, hogy, biz, ő ahhoz is konyit.

Ceterum censeo: delendam esse Carthaginem; Minden áron lelkes szakembert akarok hát látni abban közgazdasági alispáni székben.

O sancta simplicitas! Micsoda naivság! Gazdász legyen, de azért alispáni széken üljön! Mekkora járatlanság a paragrafusokban!

Hát, hisz, igaz! Vakarom is a fe-

hogy Magyarországnak száz év előtt nemcsak önálló hadserege volt, de az európai diplomácia is tudott róla, sőt tett is különbséget Magyarország és Ausztria között.

Az alábbi eset akkor történt, amidőn a győztes imperator I. Napoleon 1805-ben benyomult seregével Bécsbe s főhadiszállását Schönbrunnban ütötte fel.

Innen, Schönbrunnból tette közzé Bonaparte azt a híres szövegét, melyben kijelenti, hogy a Habsburgok kihaltak; az utolsó volt Károly; ő most már többé nem ismer osztrák császárt; az aki magát így nevezi, egyszerűen lotharingiai herceg, — „ezek pedig lázadó főtisztek Franciaországgal szemben“. Igaz, hogy később, amikor I. Ferencz leányát nőül vette, maga is megfélemedezett erről a kiáltványáról.

Ferencz császár arra a hirre, hogy jövendőbeli kedves veje közeledik, idejekorán Morvaországba menekült. A menekülés bevallott oka az volt, hogy ott az orosz cárral akar találkozni. Tényleg azonban ott nagyobb biztonságban érezte magát. — Mielőtt a császár és király Bécsből elment, gondoskodott arról, hogy összeköttetése Magyarországgal végkép ne szakadjon meg.

Magyarország nádorát, József főherceget tehát teljhatalommal ruházta fel, s megbizta, hogy mint nádor, Magyarország ügyeiben legjobb belátása szerint intézkedjék. József nádornak a

jemet eléggé. De mit tegyünk, mit segíthetünk az emberi gondolkodás sarkalatos törvénye: a maradiság ellen?! Ez a közgazdasági ügyvezető ha nem lesz ur, nagy ur ebben a mi megyei társadalmunkban, a kutya sem hederint rá; legfeljebb megugatja. Nagy tekintélyű, befolyásos emberre kell őt avatnunk még másrészt azért is, mert új gazdasági reformunk kiindulási pontját: a csatornázást csakis gyors és olesó munkálatokkal lehet valaha is megteremteni. Erre pedig csak egyetlen mód van, ha az a leendő nagyösszeköttetésű ur ki tudja sántikálni, hogy ebben a zizifusi munkájában őt a legkényesebb, legfinnyásabb osztály segítse meg: a katonaság.

Miért ne a katonaság? A nyílt szocializmus mintha kissé elhepciáskodná a dolgát. Hanem azért alapjában igaza van. Nem olyan világot élünk ma, amelyben az ingyen kenyérpusztítókra is keresni lehessen. Kiki töltsön be tisztét a társadalomban. — S mi a tiszte a katonaság ak? — A haza védelme. Csakhogy most nincs fegyveres háború. De annál keményebb sortűzeket ont ránk a pénzháború. Aljon ki hát a honvédő vitézség is e tüzelés elé — ereje szerint! Ne manlicherrel; hanem ásóval. Kapával vagy amivel segíthet ez elárult ország finandialis elmocsarasodásán.

De, persze, ekkora újításhoz első sorban is a katonai vezetőség megosztott konzervativizmusát kellene megköpölyöztetni. Mert a mai fekete vérvél ugyan szóba nem állhat akárki fia. Ennek a nagy fának a megmozgatásához bizony még az a tekintély-kölesőző alispáni címecke is csak gyöngé fuvallat. — De hát akarni kell s megtörik a jég.

Hisz, nem is olyan új dolog lenne az, hogy katonák béke idején ásót, kapát vegyenek a kezükbe. Tul-a-Duna szőlő tőkét a nagy császárok rakatták le a pihenő légiók által. Probus császárt ugyan agyon is verték fellázadt katonái, amiért túlerős kerti munkára kényszeríté őket. Egyébként azonban az eredmény az lett, hogy Pannónia

teljhatalma kiterjedt nemcsak a polgári, de a katonai és diplomáciai ügyekre is.

József nádor tehát még ugyanazon a napon, amelyen Bonaparte megszállotta Bécsét, november 7-én Pálffy Lipót tábornok és Pozsony város parancsnokának egy rendeletet adott ki, melyben a többek között a következő parancs is állott:

„az esetre, ha Magyarország határához ellenséges hadsereg közelednék, annak ő, Pálffy tábornok József főherceg nádor nevében adja tudtára, hogy Magyarország, mint Ausztriától teljesen független állam, a franciák és az osztrák császár között folyamatban levő háboruban semleges kíván maradni.

Benne van e rendeletben továbbá az is, hogy annak az örvonalnak, mely Magyarország nyugati határának hosszában volt felállítva, más rendeltetése nincs, minthogy a bejövettől minden idegent, főleg pedig az osztrák sereg szükevényeit és elmaradozóit eltiltja.

Végül e rendeletben meghagyta József nádor Pálffy Lipót tábornoknak, hogy az esetre, ha a francia sereg a magyar határt átlépné, vonuljon Pálffy dandárjával vissza, de csak annyira, hogy az ellenséget szembe elől soha el ne tévessze, s a franciák mozdulatairól adjon hadi jelentést.

Pálffy Lipót tehát abban a percben, amidőn Napoleon csapatai a pozsonyi repülő hidat hatalmukba kerítették, el-

kulturájának alapja annyira meg volt vetve, hogy még ma: kétezred év után sem képesek őt utólni országunk többi sarkai.

Igen, mert a légiók működése derekas egy munka lehetett. A népvándorlás négyszázados pusztításait is kiheverte. Egymás sarkát taposta itt markoman, quad, jazig, hún, gót, herul, gepida, longobard, avar, frank, szláv, magyar. Olyiknak-olyiknak patkóik nyomán nem maradt fű. Mégis azért frank, szláv, magyar a szerémi légió ivadéktól tanul meg újra szőlőt ültetni.

A mai katonai copf azonban kétségbeesetten kiált fel efféle indítványok hallatára. Mi lesz akkor az ő gyakorlataival? Hova lenne majd a katonák edzettsége, gyakorlata fegyelme?

Lehet, hogy igazuk is van katonáknak. Mi az ő dolgaikba bele nem szólhatunk, mert az már politika lenne.

Az újságok híreszteléseire azonban szabad vissza emlékeznünk. Ezek a haszontalan zsurnaliszták ugyanis azt kürtölkék annak idején világgá, hogy a boerok, japánok soraiban nem a kerdeuch szuperált jól, hanem a puska és az ásó. Tudtak löni és sáncot ásni. Egyik mesterséget sem a három éves kiképzés alatt sajátíták el azonban; mert hisz boeréknál nem is igen volt szokásban az a kiképzés. Löni és ásni azonban odahaza a farmjában és bányáiban már jól megtanult minden boer.

Hisz, sáncásás gyakorlására én is kitünő teret ajánlok egy pár ezred katonának. A Cserna, Biela-Reka, Bisztra, Temes, Néra, Duna parti felvezetésének csináljanak ágyat. A ma megásott vivó árkort azonban ne tessék be estére, hanem másnap folytassák. Sőt pontos mérnöki kiszámítások alapján egyszerre száz helyen kezdjék el a meder-ásást s akkor fogadom, hogy egy-két év alatt már rogyadozni fognak völgyeink a káposzta és Tsai bújá tenyésze alatt.

Sőt én a katonákat a vízművek megcskábalása után sem ereszteném szénk. Itt ragasztanám őket; szétoztva a falvainkban.

Nem akarok port hinteni a világ

érkezettnek látta az időt, hogy a nádor rendelete értelmében a franciákkal tárgyaljon.

Szószerint értesítette tehát Davonst marschallt, a francia főparancsnokot József nádor rendeletéről.

Davonst marschalltól erre, november 17-én Pálffy a következő levelet kapta: „Tábornok ur!

Ő felsége, Napoleon elé terjesztetem a levelet, melyet ön, könnyű lovasságom parancsnoka utján hozzám intézett. Ő felsége meghagyta, adjam tudtára ő császári magasságának a főherceg nádornak, hogy ő felsége kész a magyar nemzetet semlegesnek tekinteni és seregével nem nyomul be Magyarországra, ha viszont ő császári magassága és a magyar nemzet a maguk seregeit visszavonják; fegyverre kelést nem intéznek; Bécsét eleséggel czentul is ellátják, s végre ha a magyar nemzet és ő császári és királyi magassága a főherceg nádor, ő felségével a franciák császárijával a két nemzet közti egyezés és barátság fentartására szerződést kötnek.

Fel vagyok hatalmazva minden tisztet szabadon átbocsátani, kit ő császári magassága, a főherceg nádor a császár ő felségéhez küldend ez alapon alkuba bocsátkozni.

Szerencsésnek tartanám magamat, ha ezáltal az ön honfitársainak kedves szolgálatot tehetnék, s boldogságát és

szemébe. Elhítni vele, mintha mindezt talán a magam fejtől találtam volna ki. Világért sem vagyok én olyan mértendő. Egyetlen szóval sem bátorkodom a világ elé állni, ha nem tudnám, hogy ezt már előttem sok mások helyesnek, üdvösnek tapasztalták vagy legalább annak hitték.

Ezt a katonaság falyakon való szétosztását is Lassalék: hirdetik már nagy idő óta. Sőt úgy értik a dolgot: ne is legyen sorozás, berukkolás stb. Egyszerűen maradjon kiki a saját falujában s ott minden férfit az elemi iskolától kezdve oktassanak katonai gyakorlatokra is.

A kerdeuch meg az einelmars kis gyerekeknek való mulatság legyen. Felnőttek meg inkább csak a lövésben gyakorolják magukat, meg a harcászatban. A lövés gyakorlásához elég, ha egyszer az életben egy évi gyakorlattal megszokta az ember a figyvert ügyesen vállhoz kapni. Fél év is bőven elég erre. Az évnék a téli fele. A drága nyarat kár lenne meddő munkákra pazarolni. Sőt a harcászat, menetelések későbbi treningje is nagyon szépen beilleszthető a többi hónapokba. A század, zászlóalj és ezred gyakorlatok nem különben.

Persze, mindez történnék a katonával odahaza, a saját falujában, ahol a katonáskodástól szabad pillanataiban folytatná ősei mesterségét. A heverő napokon nagyobb szabású gyakorlatokra is össze lehetne seregeltetni az ifjúságot, — anélkül mégis, hogy a produktív munka csorbát szenvedne miatta. Még azt a nehézséget is könnyebben el lehetne háritani efféle munkarenddel, hogy a föld népe tudvalevőleg irtózik minden szokatlan, ismeretlen fajtájú gazdasági munkától. Aki egyszer szántóvető volt, az pld. nem lesz kertész soha. Már csak azért sem, mert a többi nem tűzi maga közt a tudáskost. Ez az általános szomorú tapasztalat.

Igen, mert egyszer-kétszeri látásra nem is tudhatja az új munkát annyira elsajátítani, hogy azt el ne hibázza.

nyugalmát biztosíthatnám egy nemzetnek, mely annyi tekintetnél fogva méltó a tiszteletre, mint a magyar nemzet.

Aláírva: *Davonst* *)

Megjegyzem, hogy Pálffy tábornok üzenetében teljesen azokat a szavakat használta, melyek József főherceg nádor november 7-iki rendeletében foglaltattak.

És mégis, mi történt?

Azon, ami történt, legjobban megvol lepve Pálffy Lipót tábornok. Ő ugyanis Davonst marschall levelét továbbíntézkedés, esetleg a felség által leendő ratifikálás céljából rögtön megküldötte József főherceg nádornak, s mint ki dolgát jól végezte, várakozott.

A menydörgős menykő azonban hirtelenében lecsapott, a főherceg nádor válaszában képeben. József nádor válaszában Pálffy tábornokot keményen leszidta, s utasította, hogy a vezényletet adja át rögtön Bittner őrnagynak, maga pedig takarodjon Pozsonyból Nyitrára.

Távozása előtt azonban jelentse ki Davonst marschallnak, hogy alkudozasok megkezdésére nem volt főhatalmazva és a Davonst marschall levelében foglaltak, a magyar nemzet semlegessége és a franciák és a magyar nemzet között köntendő szerződés, egyedül ő császári és királyi felségének elhatározása alá tartoznak, kinek azokról ő rögtön jelentést tett, s annak akarat kijelentése előtt a

Azért pedig nevetni szokás az emberen. Ez pedig kényelmetlen dolog egy kicsit. Minek tegye ki annak magát az ember? Plane, ha nem muszáj. Az ősi mamaliga-termelés után is csak megéllünk valahogy. De meg olyan munkálatnál amihez valaki nem ért, tart attól is, hogy haszon nélkül küzködött. Ettől pedig legjobban fázik a parasztnak a garasos lelke. — Eppen kapóra jönne hát, ha pld. a reglama hényszere alatt szoktatnák rá ifjainkat valami új gazdasági munkálathoz. De úgy aztán, hogy az verívé váljék. Azt töviről-hegyire tudja; alaposan. Nyiljék alkalma a tetemesebb haszon szemléletére is. Egy ilyen iskola után sem attól nem kellene félnie, hogy *egy fecske* lesz a falujában az új tudományával; sem attól, hogy pocsekba megy a verejtékes munkája: természetes hát, ha, mint a maga ura is, fogja ott folytatni ahol elhagyta. Annyival inkább, ha akkorra már az egész környék be is van rendezve effajta munkálatokhoz.

Minde tervelések azonban dugába dölnének, ugy-e bár, már csak amiatt is, mert a magántulajdonhoz nyulni nem szabad.

Hát, hisz, erre lenne jó másod sorban az a közgazdasági alispán. Egy-egy ilyen esőtlen nyár után felajánlani a föld népének öntöző csatornák építését. De mert az milliókba kerül az államnak, megy a teher át a földre. A föld adó azonban így akkora lenne, hogy belepusztulni minden gazda, aki pusztán a régi termelési móddal akarná e bajt kiheverni. A termelés szokatlan és ismeretlen új módjához pedig fentjelzett okokból nem fülne a lelke. Leghelyesebb lenne tehát, ha az állam egy emberöltőn át pld. bérbe venné a környék összes földjeit. Holdjáért ígérne 50–100 K. évi bért. Aszerint amint kihasználható a föld vagy se. De egyuttai a birtok nélkül maradt gazdákat alkalmazná napszamosaiul. Természetesen ügyes kertészek és kertészsegédek vezetése alatt.

Már hogyan kapna ilyen kedvező

marschallnak semmiféle nyilatkozatot nem adhatnak válaszul.

E hirtelen változás, e hihetetlen cserbenhagyás okát többféleképpen magyarázzák. Azt a versiót nem akarom valónak hinni, hogy József főherceg nádornak november 7-én még az a terv motoszkált fejében, hogy Ferenc testvére helyett Napoleon segélyével ő foglalja el a magyar trónt. Erről nincsenek adatok birtokban; bár akkor ez a hír is hitellel talált.

Az azonban tény, hogy az osztrák haditanács József nádor alkudozásainak hírére felbőszült. Amikor pedig arról értesült, hogy a nádor Magyarország területét semlegesnek nyilvánította és Magyarországra nézve fegyverszünetet akar kötni, rémületében és dühében József nádornak ezt a tettét felségértésnek és árulásnak minősítette; magát József nádort pedig tanácsosaival együtt fejvesztésre méltónak ítélte.

Az is igaz, hogy az osztrák haditanács és a nádor közötti vizsály tovább tartott, mint a francia hadjárat.

A végeredmény a rendes osztrák sablon szerint lett elintézve: a haditanács a nádor tettét élesen megróttá, Pálffy Lipót tábornokot pedig, — aki egyszerűen a nádor parancsára, felsőbb megbízásból egyezkedett Davonst marschallal, — infám kasszálták.

Ő esett áldozatul azért, — mert engedelmessékedett!

Hentaller Lajos.

ajánlaton ez a földhöz ragadt nép! Nem remélt bérösszeget kap a földje után s mellé évi eltartást a napszámja folytán.

Vagy lehetne tán fele haszonnal egyezni ki egyeseknél.

A főcél különben is csak az lenne, hogy a nép szokjon, tanuljon meg olyan más gazdasági munkálatokat is, melyek a máinál kiadósabbak. Épp a célból a jövő nemzedéket már az iskolákban elő kell készíteni. A falukra szétküldött állami kertészek vezetése alatt az iskolás gyerekek télen nyáron foglalkozzék gyakorlatilag a kertészettel.

Halason a heti két-két délután folyamán sok száz előre felásott vadócot oltottak be a fiuk egy ültő helyükben a köztük kiosztott azon frissen vágott szemző vesszőkről. Így hát még nem is igen járna anyagi kárral, ha heti két délutánon a kertész az inasaival együtt ki is állna munkásai vezetéséből azért, hogy ilyes haszonhozó oktatást adjon a serdülnőknek.

Konjathy Sándor.

KRASSÓ-SZÖRÉNY.

Vármegyei közgyűlés. Krassó-Szörény vármegye törvényhatósági bizottsága folyó évi október hó 11-ik napján őszi rendes közgyűlését kezdi meg a vármegyeház nagy gyűléstermében d. e. fél tíz órakor. Ezen közgyűlésre a meghívókat *Fialka* Károly alispán már szétküldötte.

HIREK.

Október 6.

Nem haltak ők meg, ha az eszme él még
Melyért ők éltek s éltek áldozák,
Nem haltak ők meg, hogy ha lelkük fényét
Tisztán, tündöklőn öröklő hagyják.

* * *

Ez évben az egész ország megüli a gyász napot. Orsován az iskolák tartanak megemlékezést. Az elemi iskolában minden osztálytanító a saját osztályában elbeszéli a nap jelentőségét s a naphoz fűződő szomorú eredményeket; a polgári iskolában a fiúk és leányok a tornacsarnokban közös gyászünnepet rendeznek d. e. 8 órakor a következő műsorrall:

1. *Hymnus*, énekeli az összes ifjúság.
2. *Imlekbeszéd*, tartja Mihalik Sándor áll. polg. isk. igazgató.
3. *Az aradi vértanú*, költemény Léva Józseftől, szavalja Orzeszku Emil IV. oszt. tan.

4. *Az aradi tizenhárom*, Tóth Kálmántól. Szavalja Ozanic Viktoria IV. o. t.
5. *Október 6-dikán*, Ábrányi Emiltől. Szavalja Székely László IV. o. tan.

6. *Szózat*, énekeli az összes ifjúság.
A király névnapja. Október 4-én volt királyunk névnapja, mely alkalommal a róm. kath. templomban ünnepélyes Te Deum és szent mise tartatott, melyet *Rech* K. Géza káplán segédletével *Halmai* Károly plébános mondott. Az istentiszteleten megjelent a m. kir. honvéd tisztakar, a községi előljáróság, a hivatalok főnökei és az összes tanuló ifjúság a tantestület vezetése alatt. — Az ág. evangélikus templomban azért maradt el az istentisztelet, mivel Francz Ede lelkésznek távirati értesítés folytán Lugostra kellett utaznia.

*) Eredetiben a bécsi titkos levéltárban.

Nagyidők tanuja. Hálnak, hálnak, egyre hálnak ama dicsők, ama nagyok, akik tanui voltak egy nemzet hősi harcának, szabadsága védelmének. Ma holnap már hirmondó sem marad belőlük, s mi csak a könyvekből fogjuk olvasni a mesébe illő hőstetteket. Orsován szept. 29-én reggel hunyt el élete 78., boldog házasságának 51. évében hosszas és kínos szenvedés után id. *Ritter* Károly, volt uradalmi jószágfelügyelő és 1848-49-diki honvéd hadnagy Temetése általános részvét mellett szept. 30-án d. u. 4 órakor ment végbe s a helybeli róm. kath. temetőben helyezték örök nyugalomra. *Ritter* Károly orsovai m. kir. erdőmester az elhunytban édes atyját vesztette el.

Az orsovai Casinó választmányi gyűlése. Az orsovai Casinó, a hosszú nyári szünet után f. hó 3-án tartotta meg első választmányi gyűlését. A gyűlés lefolyása a következő volt:

1. Új tagokká felvétették: *Boksay* Gusztáv m. kir. erdőmester, *Lőfi* Jenő m. kir. erdész, *Dr. Horváth* Árpád szolgabíró és *Grósz* József újbányai bányapénztárnok (kültag), *Bordán* Oktáv tb. főszolgabíró és *Sóos* Gy. postatiszt kitélépése elköltözködésük miatt tudomásul vétetett.

2. *Müller* Adolf pénztárnok jelentést tesz a pénztárállaptról, mely szerint összes bevétel: 1930 K. 79 f. kiadás: 1880 K. 32 f. készpénz: 50 K. 47 f. Egyben előterjeszti, hogy a tagok közül

kik és mily összeggel vannak hátrálékban. Választmány a pénztárállapot kimutatást tudomásul veszi, a tagdíjhátralékosokra vonatkozólag pedig úgy határoz, hogy tekintettel az ügyész által eszközölt többszöri írásbeli felszólítás sikertelenségére, ezáltal felhatalmaztatik az ügyész a tagdíjhátralékosok beperlésére.

3. Könyvtárnok előterjeszti a könyvtár gyarapítására beszerzendő új művek jegyzékét. Választmány az előterjesztést elfogadja s a könyvtárnokot felhatalmazza a jegyzékben felsorolt könyvek megrendelésére, (200 k.-ig terjedhető összegben.)

4. Választmány a Casinó tulajdonát képező tárgyakról új leltár összeállítását határozza el.

5. Múlt választmányi gyűlés jegyzőkönyve felolvastatik és hitelesítettik.

Itt az ősz. Még csak az imént dicsékedtünk el azzal, hogy nálunk nyári időjárás van, s ime, hirtelen minden átmenet nélkül 18-20-24 fok R.-ből átcsaptunk 8-11 R.-be. Permetezik az őszi eső, esendesen, lomhán; a ködök ott ólalkodnak a hegyek ormain, s az emberek meg kétségbeesetten panaszkodnak, hogy nincs tűzifa, s ami van az méreg drága. Kétségbeesni azonban még korán volna, hátra van még a *vén asszonyok nyara*, a mely időszak nálunk oly szép szokott lenni, s tán a fa is olcsóbb lesz. Ime már is bekövetkezett.

4949. szám
kíg. 1905.

Az orsovai járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Krassó-Szörény vármegyei orsovai járáshoz tartozó Mehádia nagyközségben a községi jegyzői állás lemondás folytán üresedésbe jövén, ennek betöltése céljából ezennel pályázatot hirdetek.

Javadalmazása:

Törzsfizetés	1200. —
Irnok tartás	720. —
Fuvar átalány	80. —
Napidíj átalány	60. —
Anyakönyvi dologi kiadásokra	140. —
Tűzifa átalány	természetben
Iroda átalány	természetben

és szabad lakás. Magánmunkálatokért a szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ába körülírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket f. évi **október hó 15-én** annál is inkább nyújtsák be, mert az elkésztett pályázókat figyelembe nem veszem.

A német s román nyelv bírása előnyt biztosít.

A választást folyó évi **október hó 18-án délelőtti 8 órakor** fogom **Mehádia** községházánál megtartani.

Orsován, 1905. évi szeptember hó 19-én.

Bordán s. k.
tb. főszolgabíró.

2-2

Hirdetések

legjutányosabban felvétetnek az „ORSOVAI HIRLAP” kiadóhivatalában.

3054. szám 1905. tkvi.

Árverési hirdetés kivonat.

Az orsovai királyi járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy **Farkas István** végrehajtónak **Jeremits Alexander** végrehajtást szenvedő ellen, 498 kor. tőke, ennek 1904. évi november hó 19-től járó 8% kamatai 60 kor. 50 fill. már megállapított, úgy 25 kor. 30 fill. jelenlegi és még felmerülendő költségek erejéig az ezen kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság területén levő **D. Lyubkova** község 127. lap számú telekkönyvben foglalt, s *Jeremits* Krisztina nevében álló következő ingatlanokra u. m:

- 1) 41 sz. ház és 224 □-öl házhely 560 K.
- 2) „Klinis” vidéke I hold I. oszt. szántó 38 K.
- 3) „Rakina Padina” vid. I hold II. oszt. szántó 98 K.
- 4) „Velilu Breg” vid. I hold III. oszt. szántó 51 K.
- 5) „Rakina Padina” vid. 2 hold III. oszt. kaszáló 85 K.
- 6) „Rakina” vid. 2 hold 400 □-öl III. oszt. kaszáló 103 K.
- 7) „Fernár” vidéke I hold gyümölcsös 71 K.
- 8) „Viszhe straza Zrkve” 250 □-öl 15 K.
- 9) „Veliki Samar” vid. 400 □-öl 12 K.
- 10) „Rakina Padina” vid. 1200 □-öl I. oszt. kaszáló 60 K.
- 11) „Itara Zerkve” vid. 250 □-öl gyümölcsös 15 K.
- 12) „Sprud” vidéke 525 □-öl gyümölcsös 44 K.
- 13) „Rakina Padina” vid. 1400 □-öl I. oszt. kaszáló 68 K.
- 15) „Klines” vidéke 500 □-öl gyümölcsös 27 K.
- 16) „Veliki Samar” vid. 400 □-öl gyümölcsös 16 K.

becs- mint kikiáltási ár mellett nyilvános árverés útján és pedig külön külön az 1881. évi LX. cz. 156. §-a értelmében el fog adatni.

Határnapúl 1905. évi november hó 27-ik napjának d. e. 10 órája Dolnyalyubkova községházához kitézetik, mely alkalommal ezen ingatlanság a becsáron alól is eladatni fog.

Kikiáltási ár a fentebb kitétt becsár, melynek 10%-a a venni szándékozók által készpénzben vagy az 1881. évi 60 cz. 42. §-ában foglalt árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes papírokban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt leteendő vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervény kiszolgáltatandó.

Az árverési egyéb feltételek a kebelbeli tkvi. hivatalban és a Dolnyalyubkova község előljárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tkönyvi hatóság.

Orsován, 1905. évi szept. hó 14-én.

Penyigey,
kir. aljbíró.